

TOIMINTAKERTOMUS 2025

Aleksis Kiven Seura ry:n tarkoituksena on 1) Aleksis Kiveen ja hänen tuotantoonsa kohdistuvan mielenkiinnon ja harrastuksen herättäminen ja vireillä pitäminen, 2) Kiveen liittyvän tieteellisen tutkimustyön sekä luovan ja esittävän taiteen tukeminen, 3) kirjailijan elämäkatsomuksellisten arvojen selventäminen ja hänen kansallisen merkityksensä tehostaminen sekä 4) kirjailijan elämään ja teoksiin liittyvien muistojen ja tietojen sekä rakennus- ja maisemakohteitten vaaliminen, säilyttäminen ja tunnetuksi tekeminen.

Aleksis Kiven Seurasta itsenäiseksi seuraksi irtautunut Turun Aleksis Kivi -kerho vietti 80-vuotisjuhluvuottaan. Juhlavuotta vietettiin myös yhteisissä merkeissä.

Seura ja sen johtokunta

Toimintavuoden 2025 päättyessä seurassa oli 113 vuosijäsentä, 49 ainaisjäsentä, 8 kunniajäsentä sekä yksi yhteisöjäsen. Seuran jäsenyys Suomen kirjailijanimikkoseura Nimikoissa jatkui.

Seuran johtokuntaan kuuluivat varsinaisina jäseninä toimituspäällikkö, dosentti Sakari Katajamäki (puheenjohtaja), tietokirjailija Anne Helttunen (varapuheenjohtaja 23.4. alkaen), kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Ulla Kinnunen, sivistystoimenjohtaja Eero Kling, FL Esko Rahikainen (varapuheenjohtaja 23.4. saakka), väitöskirjatutkija Aku Seppänen (23.4. alkaen), Suomen kansallismuseon intendentti Mikko Teräsvirta sekä äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori Mikko Turunen. Johtokunnan varajäseniä olivat kulttuuripäällikkö Mia Luoto, kirjallisuudentutkija ja kirjailija Vesa Haapala ja kulttuuriohjaaja Hilikka Toivonen. Seuran sihteerinä toimi Henna Keränen, taloudenhoitajana Frida Wikblad ja tiedottajana Noora Kumpulainen. Johtokunta kokoontui Helsingissä Ritarihuoneella 4.3. ja 20.8.2025 sekä Merkki-museossa 23.4.2025. Seuran johtokunnan pitkäaikaisen jäsenen ja varapuheenjohtajan Esko Rahikaisen johtokuntakausi tuli täyteen vuosikokouksessa. Rahikainen on paitsi toiminut seurassa myös ollut aktiivinen Kiveä koskevien kirjojen kirjoittaja sekä muun muassa Pro Fanjunkars -säätiön jäsen. Näistä ansioista seuran johtokunta päätti kutsua Rahikaisen Aleksis Kiven Seuran kunniajäseneksi.

Seuran vuosikokous pidettiin 23.4. Merkki-museossa (Ludviginkatu 2–4, Helsinki). Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Irma-Riitta Järvinen ja sihteeriksi Henna Keränen. Ennen kokousta Charlotta Lönnqvist -muistomerkkihankkeen projektijohtaja ja Sjunby traditionsförening -yhdistyksen varapuheenjohtaja Maria Lindén piti kaikille avoimen vuosikokousesitelmän ”Charlotta Lönnqvist – 1800-luvun unohdettu naistorppari, yrittäjä ja hyväntekijä”. Kokouksen osallistujille oli tarjolla myös erä Aleksis Kiven runojen antologiaa *Ilokeimon kivikumulla. Runoversoja käsikirjoituksista* (Ntamo 2023, toim. Sakari Katajamäki).

Seuran pitkäaikainen jäsen, radiotoimittaja Paavo Eini nukkui pois marraskuussa 2025. Hän toimi Aleksis Kiven Seuran sihteerinä vuosina 1954–1960, ja hän osallistui seuran tapahtumiin vielä 2000-luvulla.

Seuran talous on vakaalla pohjalla. Toimintaa rahoitetaan jäsenmaksuilla sekä sijoitusten tuotoilla. Vuoden 2025 tilinpäätös oli 1236,57 euroa ylijäämäinen. Varoja on tarkoitus käyttää seuran historian kirjoittamista koskevaan hankkeeseen, jolle haetaan myös muuta rahoitusta.

Kurranlyönnin näytösottelu Seurasaassa

Kurranlyönnin näytösottelu pelattiin kuudetta kertaa Seurasaassa lauantaina 20.9.2025. Juhlakentän turnausmuotoisessa ottelussa pelasi kolme Helsingin yliopiston ainejärjestöä: folkloristien ja etnologien opiskelijoiden NEFA-Helsinki ry, kotimaisen kirjallisuuden opiskelijoiden Putkinotko ry sekä suomen ja sukukielten opiskelijoiden Siula ry. Finaaliin pääsivät Putkinotko sekä kaikki karsintaottelut voittanut Siula. Siula voitti vuoden kurramestaruuden. Selostajana toimi Roope Kotiniemi, ääniteknikkona Vesa Kari. Linjatuomareina kiekkotarhan laidalla juoksivat tuttuun tapaan Katajamäki ja Seurasaarisäätiön toiminnanjohtaja Aila Nieminen. Sade viilensi lempeästi pelaajia, kuten lähes kaikissa tähänastisissa näytösotteluissa. Ottelun päätteeksi syötiin Juhlakentän kioskillä uuniperunoita ja juotiin pullakahvit. Tänä vuonna näytösottelua seurasi nurmijärveläisen urheiluseuran Rajamäen Kehitys ry:n puheenjohtaja Tuomo Peltola. Nähtäväksi jää, järjestetäänkö kurranlyönnin otteluita tulevaisuudessa myös Nurmijärvellä.

Aleksis Kiven päivä ja 50 vuotta täyttänyt Eskon puumerkki

Kiven seura laski 10.10. sepeleen Kiven patsaalle Helsingin Rautatientorilla. Nurmijärven kunta, Kivi-juhlat ja Nurmijärvi-Seura laskivat sepeleet ja kukat Kiven patsaalle Nurmijärvellä. Aleksis Kiven syntymäkodilla Nurmijärven Palojoella oli ohjelmaa ja maksuton sisäänpääsy. Tuusulassa Aleksis Kiven päivän juhlallisuuksiin kuului useiden sepeleenlaskijoiden lisäksi Tuusulan mieslaulajien esitys. Tilaisuudessa kuultiin myös lasten valmistamaa ohjelmaa. Aleksis Kiven kuolinmökki oli perinteisesti auki runsaslukuiselle yleisölle. Siuntiossa päiväkotilaiset ja koululaiset vierailivat Fanjunkarsissa.

Eskon puumerkki -palkinto täytti 50 vuotta. Palkinto on vuodesta 1975 alkaen jaettu Aleksis Kiven päivänä henkilölle, joka on osoittanut omaavansa Nummisuutarin Eskolle kuuluvia luonteenpiirteitä, aitoa suomalaista sinnikkyyttä ja itsepäisyyttä, ja joka näiden ominaisuuksiensa ansiosta on piirtänyt puumerkinsä aikakirjoihin. Kuvanveistäjä ja mitalitaiteilija Raimo Heinon suunnittelema pronssimitali luovutettiin ensimmäisen kerran lokakuussa 1975 hiihtäjä Kalevi Laurilalle.

Vuoden 2025 Eskon puumerkki -tunnustuspalkinnon Aleksis Kiven Seura myönsi suomen kielen lannistumattomalle puolustajalle Liisa Kirveelle (s. 1948). Juhlavuotena palkittu tuusulalainen Liisa Kirves nousi valtakunnan julkisuuteen vuonna 2023 vastustaessaan rakenteella olevasta Riihikallion koulusta käytettyä nimitystä ”Riihikallion kampus”, jossa yliopistoaluetta tarkoittavaa sanaa ”kampus” käytettiin väärässä merkityksessä. Kun järkipuhe ei riittänyt, Kirves osti spraymaalaa ja kävi korjaamassa rakennustyömaan mainoslakanoiden tekstiä. Kielivirhe tuli oikaistuksi, kun hän kirjoitti ”kampus”-sanan päälle mustalla maalilla ”KOULU”. Hän ilmoitti asiasta suoraselkäisesti itse lehdistölle, ja pian koko Suomi tunsivat hänet suorasta toiminnastaan. Myöhemmin Tuusulan valtuusto on tiedottanut, että se luopuu ”kampus”-sanan käytöstä.

Toimittajan työstä eläkkeelle jäänyt Liisa Kirves on ollut aktiivinen kotikaupunkinsa Tuusulan asioissa. Hän on muun muassa Tuusulan puolesta -yhdistyksen perustajajäsen ja Tuusulan nimistötoimikunnan varapuheenjohtaja.

”Liisa Kirveen pikimusta puumerkki osoittaa eskomaista siviilirohkeutta. Maalikannullaan hän puolustaa suomen kieltä äreästi kuin rakkikoira”, Aleksis Kiven Seuran johtokunta kiteyttää tämänvuotista valintaansa nimikkokirjailijansa kieltä mukaillen.

Eskon puumerkki -mitali luovutettiin Liisa Kirveelle perjantaina 10.10. Nurmijärven Monikkosalissa järjestetyssä Aleksis Kiven päivän tapahtumassa. Nurmijärven kunta järjesti tilaisuuden yhteistyössä Aleksis Kiven Seuran kanssa. Tilaisuudessa kuultiin Nurmijärven tenorien – Juha Poikelan, Ari Grönthalin ja Rasmus Virolaisen – yhteiskonsertti. Matka tähän Kiven päivän tapahtumaan toimi myös Aleksis Kiven Seuran jäsenretkenä.

Aleksis Kivi ja herännäisyys -seminaari Turussa

Aleksis Kiven Seura ja 80-vuotisjuhlavuottaan viettävä Turun Aleksis Kivi -kerho järjestivät 17.–18.10.2025 yhdessä Aleksis Kivi ja herännäisyys -seminaarin Turussa Linnasmäen opistolla. Kaksipäiväinen tapahtuma alkoi perjantai-iltana Sakari Katajamäen avajaispuheella ”Dramaattisia jännitteitä: taustakuvassa Canzio, Paavo, Katri, Fokas”, opiston toimitusjohtaja Jukka Hautalan puheella ”Linnasmäen opiston kulttuuritehtävä” sekä tapahtuman primus motorin, Turun Aleksis Kivi-kerhon pitkäaikaisen sihteerin Harri Raittiin puheella. Päivällisen jälkeen nautittiin Tuija Sauran, Marjatta Järvisen, Juha Sauran ja Iina Kiviniemen esityksestä ”Karhunkaato, runoa ja musiikkia Aleksis Kiven tuotannosta”. Illan päätteeksi jatkettiin keskustelua opiston saunakabinetissa.

Lauantain ohjelman aloitti kirjailija Harri Raittiin esitelmä ”Syntyikö Aleksis Kiven käsitys kristinuskosta herännäisseuroissa?” ja professori emerita Irma Sulkusen esitelmä ”Aleksis Kivi ja hänen uskonnollis-yhteiskunnallinen maailmansa”, joiden jälkeen kuultiin näyttelijä Petri Rajalan esitys ”Juhanin herääminen”. Lounaan jälkeen Kiven seuran johtokunnan jäsen, kirjallisuudentutkija ja kirjailija Vesa Haapala piti esitelmän ”Usko, aatteet ja uskomukset Aleksis Kiven tuotannossa”, jonka jälkeen *Kotimaan* toimittaja Niilo Rantala haastatteli kirjailija Vilja-Tuulia Huotarista teemalla ”Kuka nyt lukee kirjoja? Herännäisyys nykykirjallisuudessa? Kuka siirtää kulttuuriperintöä lapsille?”. Seminaari päättyi Markku Heikkilän vetämään paneelikeskusteluun ja Katajamäen päätössanoihin.

Arkistohanke ja hakemukset seuran historian kirjoittamiseen

Toimintavuoden 2025 aikana seura haki Jenny ja Antti Wihurin rahastolta, Koneen Säätiöltä ja Suomen Kulttuurirahastolta rahoitusta seuran historian kirjoittamiseen. Nämä hakemukset eivät valitettavasti johtaneet vielä myönteiseen rahoituspäätökseen. Ilman ulkopuolista säätiörahoitusta tai lahjoitusta seuran historiahanketta ei voida aloittaa. Suunniteltu historiategos paitsi kertoisi Suomen toiseksi vanhimman kirjailijan nimikkoseuran maineikkaasta toiminnasta myös valottaisi laajasti Aleksis Kiven kulttuurihistoriaa. Ulkopuolisen rahoituksen hakemista jatketaan.

Muuta toimintaa

Sunnuntaina 15.6. seuran puheenjohtaja sai kunniatehtävän avata Nurmijärven Palojoella *Seitsemän veljeksien* ensi-illan Taaborinvuoren Kivi-juhllilla (ohjaus Tiina Brännare, sovitus Reijo Paukku, musiikki Kaj Chydenius).

Turun Aleksis Kivi -kerho järjesti ohjelmallisen juhlaillallisen 8.10.2025 Turun ravintola Suomalaisessa Pohjassa. Kiven seuran johtokunnasta tapahtumaan osallistui Katajamäki Helsingistä ja Mikko Turunen Tampereelta.

Vuonna 2025 tuli kuluneeksi 250 vuotta sekä Nurmijärven hallintopitäjän että Kuopion kaupungin perustamisesta. Merkkivuotta juhlistettiin yhteistapahtumalla ”Sanojen silta – Kivi kohtaa Canthin” 28.10.2025. Tapahtuma toteutettiin samanaikaisesti Nurmijärven pääkirjaston Mänistö-salissa sekä Kuopion museon monitoimitilassa siten, että molemmissa paikoissa saattoi seurata myös toisen kunnan ohjelmaa suoratoistettuna. Nurmijärvellä keskustelivat Katajamäki sekä teatteritieteen professori Hanna Korsberg. Mikko Hyypiö juonsi Nurmijärven tilaisuuden.

Tiedotustoiminta

Seura pyrkii tiedottamaan Aleksis Kiveen liittyvistä asioista useilla kaikille avoimilla tiedotuskanavilla, joita ovat seuran verkkosivut (<http://aleksiskivenseura.fi/>), seuran Facebook-sivu (<https://www.facebook.com/aleksiskivenseura/>) sekä Instagram-tili (<https://www.instagram.com/aleksiskivenseura/>). Lisäksi seuran jäsenille on lähetetty jäsenkirjeitä.

Seuran Facebook-sivuilla julkaistiin vuoden aikana lähes 60 uutista. Tykkääjien määrä pieneni toimintavuoden aikana hieman, 1360 seuraajasta noin 1345 seuraajaan. Instagram-tilin seuraajamäärä kasvoi 440:stä 455:een.

Kiven seuran johtokunta vastasi seuralle tehtyihin Aleksis Kiven henkilöön ja tuotantoon liittyviin kysymyksiin. Johtokunnan jäsenet kirjoittivat Kiveen liittyviä artikkeleita, esiintyivät mediassa ja pitivät esitelmiä erilaisissa tilaisuuksissa.